

19 Φλεβάρη 2013: 135 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ - ΟΛΥΜΠΟΥ 19 ΦΛΕΒΑΡΗ 1878. ΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΟΠΤΙΚΗ ΓΩΝΙΑ

Εξεγέρσεις και επαναστατικά κινήματα στη Μακεδονία έγιναν πολλά και κυρίως μετά τις επαναστάσεις του Μοριά 1821 και της Χαλκιδικής. Κανένα όμως από τα επαναστατικά κινήματα αυτά δεν είχε την στήριξη αλλά ούτε καν την ανοχή των ισχυρών της Ευρώπης, όπου κυριαρχούσε το Δόγμα Μέτερνιχ το οποίο στο Συνέδριο της Βιέννης 1814 - 1815 καθιέρωνε ως ανεξάρτητα και κυρίαρχα κράτη μόνο την Αγγλία - Γαλλία - Αυστροουγγαρία - Γερμανία - Ρωσία.

Όλα σχεδόν τα υπόλοιπα θεωρούντο ως κράτη περιορισμένης κυριαρχίας, μη έχοντας δικαίωμα εκπροσώπησης στα διάφορα Διεθνή Forum παρά μόνο δια αντιπροσώπων των Μεγάλων Δυνάμεων.

Εξωτερική πολιτική της Αγγλίας - Γαλλίας - Αυστροουγγαρίας ήταν η παραμονή της Χερσονήσου του Αίμου και δη της Μακεδονίας υπό Οθωμανική κυριαρχία γιατί έτσι εξυπηρετούνταν καλύτερα τα συμφέροντά τους.

Μόνο η Ρωσία τάσσεται υπέρ της διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και αυτή για τα δικά της συμφέροντα (κάθοδος στις Θερμές Θάλασσες της Μεσογείου).

Το θέμα Μακεδονία δεν ετέθει ποτέ και σε κανένα συνέδριο των τότε ισχυρών μέχρι την κήρυξη της επανάστασης Λιτοχώρου - Ολύμπου 19/2/1878 και τη δημιουργία της Βουλγαρικής ηγεμονίας με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου 19/2/1878.

Αλλά και οι κυβερνήσεις του Ελληνικού Βασιλείου ακόμη και οι οικουμενικές 1877 - 1878 δεν τόλμησαν ποτέ να θέσουν στα διεθνή Forum το θέμα ένωσης της Μακεδονίας με την Ελλάδα, υποκύπτοντας στις πιέσεις της εξωτερικής πολιτικής της Αγγλίας.

Σημειωτέον ότι ο Τουρκικός πολεμικός στόλος διοικείτο από τον έμπειρο Άγγλο Ναύαρχο Horbart πασά.

Μόνο τη χρονική στιγμή που η Ρωσία προχωρούσε ακάθεκτη προς την Κωνσταντινούπολη το Φλεβάρη του 1878 πετυχαίνοντας τους αιώνιους στόχους της, κάθοδο στις Θερμές θάλασσες του Αιγαίου και στα στενά του Βοσπόρου, αφυπνίζονται και υποχρεώνουν την Οθωμανική Αυτοκρατορία να υπογράψει το σύμφωνο του Αγίου Στεφάνου δημιουργώντας τη Μεγάλη Ηγεμονία της Βουλγαρίας στην οποία παραχωρήθηκε ολόκληρη η Μακεδονία πλην της Χαλκιδικής.

Η επανάσταση λοιπόν Λιτοχώρου - Ολύμπου - Πιερίων αρχίζει με τις καλύτερες προϋποθέσεις για την Ελλάδα αλλά και την Ευρώπη.

Τότε η Μακεδονική επιτροπή στην Αθήνα χρησιμοποίησε τα ατμόπλοια «ΥΔΡΑ» και «ΒΥΖΑΝΤΙΟ» που έθεσε στη διάθεσή της η ατμοπλοϊκή εταιρεία της Σύρου. Το «ΒΥΖΑΝΤΙΟ» ξεκίνησε από τη Βάρη Αττική όπου επιβιβάστηκαν οι εθελοντές που είχαν στρατολογηθεί στην Αθήνα. Το «ΥΔΡΑ» αναχώρησε από τον Πειραιά για να παραλάβει τους εθελοντές από την Αταλάντη τη Στυλίδα και τους Ωρεούς. Ήταν η αποστολή 500 περίπου ανδρών υπο τον λοχαγό Κοσμά Δουμπιώτη.

Στις 15 προς 16 Φλεβάρη τα δυο ατμόπλοια αποβίβασαν το εκστρατευτικό σώμα στην παραλία Λιτοχώρου στη θέση Πλάκα μαζί με 600 όπλα «Σασσεπώ» και 2000 ενφιλδ (εμπορσογεμή).

Επίσημα η επανάσταση έγινε γνωστή με τον σχηματισμό της προσωρινής επαναστατικής κυβέρνησης της Μακεδονίας υπό τον έγκριτο πρόκριτο Λιτοχωρινό Ευάγγελο Κοροβάγκο ως πρόεδρο και τη σύνταξη της επαναστατικής διακήρυξης προς τις κυβερνήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων (Ελληνικά και Γαλλικά).

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΧΕΙ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Αρ. πρωτ. 1

Τὰ πολύχρονα δεινά, ὧν γινώσιν' ἔλαβον κατὰ καιροῦς δια τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν αἱ σεβασταὶ κυβερνήσεις καὶ τὰ ὁποῖα ἐπετάθησαν ἐπ' ἐσχάτων, ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους τῆς Μακεδονίας νὰ δράζωνται τῶν ὅπλων, ὅπως προστατεύσωσι τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτῶν.

Συνελθόντες σήμερον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων κοινοτήτων τῆς Μακεδονίας κατέλυσαν τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, ἀνεκήρυξαν τὴν ἑνώσιν τῆς Μακεδονίας μετὰ τῆς μητρὸς Ελλάδας καὶ ἐξελέξαντο ἡμᾶς, ὅπως σχηματίσωμεν τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν τῆς ἐπαναστάσεως μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀποταθῶμεν πρὸς τὰς Χριστιανικὰς δυνάμεις καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν ἰσχυρὰν αὐτῶν προστασίαν ὑπὲρ τοῦ δικαίου τοῦ ἀγῶνος μας καὶ τὸ ἔλεος αὐτῶν ὑπὲρ τῶν κινδυνευόντων ἐκ τῆς Τουρκικῆς θηριωδίας γυναικοπαίδων ἡμῶν.

Πεποιθήμεν ὅτι ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ανατολῆς μέριμνα τῶν Ευρωπαϊκῶν δυνάμεων θέλει ἐπεκταθῇ καὶ ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία εἶνε ἐτοιμὴ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της καὶ ὑπὲρ τῆς μετὰ τῆς μητρὸς Ελλάδος ἐνώσεως της νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν ὅλεθρον, ἐάν εἶνε ἀνάγκη, ἢ νὰ ἐξακολουθῇ δουλεύουσα εἰς τὴν ἐποδαινίστον ἐξουσίαν, ἥς τὰ ὅργανα, οἱ Κιρκάσιοι, οἱ Γκέκαιοι, οἱ Ζεϊμπέκαιοι καὶ οἱ Βασιβουζοῦκοι ἠρήμωσαν τὴν πατρίδα ἡμῶν καὶ ἐβεβήλωσαν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἰερότητα τῆς ὀικογενειακῆς ἡμῶν ἐστίας.

Πᾶσαι αἱ ὑποσχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις, ἃς ἀνέλαβεν ἡ ἐξουσία αὕτη ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων της καὶ ἀπέναντι τῶν μεγάλων δυνάμεων, ἀπεδείχθησαν μέχρι τοῦδε ἐσκεμένως δόλαιοι καὶ ἀπατηλαί.

Ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις πολλάκις παρεχώρησε δικαιώματα, ἀλλ' ἡ τυραννία οὐδε πρὸς στιγμὴν ἐχαλαρώθη, ἀπ' ἐναντίας τὰ δεινὰ ἡμῶν παρίστανται ἀτελεύτητα καὶ φοβερώτερα, καθόσον ἡ κυβέρνησις αὕτη χαλαροῦται καὶ ἐκμηδενίζεται.

Διὰ τοῦτο ἠναγκάσθημεν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ ὅπλα, ἵνα ἀποθάνωμεν τούλάχιστον ὡς ἄνθρωποι καὶ Ἕλληνες, ἐάν δὲν μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ζήσωμεν ὡς ἄνθρωποι λογικοὶ καὶ ἐλεύθεροι.

Ἐν Λιτοχωρῷ Ολύμπου τῇ 19 Φεβρουαρίου 1878
ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις τῆς Μακεδονίας
Ευ. Κοροβάγκος Πρόεδρος

Α.΄ Αστερίου
Γ. Β. Ζαχαριάδης
ιερομόναχος της Μ. Πέτρας Νικηφορος
παππά΄ Αθανάσιος Γεωργίου
΄Ιωάννης Γ. Βελγίδης
Γιάννης Νικολάου.

Παρακαλούμεν τόν κ. πρόξενο τῆς Ελλάδος ἐν Θεσσαλονίκη νά διαβιβάσῃ τήν παροῦσαν πρὸς τήν οἵοιαν ἀντιπροσωπεύει ἐπαξίως Σ. Κυβέρνησιν.

Ἡ ἐπανάστασις Λιτοχώρου Ολύμπου καταγράφηκε στήν ἱστορία σάν μια ἀποτυχημένη, τουλάχιστον στα πεδία των μαχών με τις γνωστές συνέπειες για το Λιτόχωρο.

Τα αίτια της αποτυχίας είναι πολλά.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να τα συνοψίσουμε.

Α) Στην ασκούμενη πολιτική όλων των Ελληνικών κυβερνήσεων από το 1877 και 1878 έως και το 1881 που όχι μόνο δεν υποστήριξαν ἐγκαιρα τις επαναστάσεις Λιτοχώρου - Κολυνδρού - Βουρινου αλλά φρόντισαν ν' αποθαρρύνουν κάθε πρωτοβουλία για την έναρξη του αγώνα φοβούμενοι μήπως δυσανεστήσουν την Αγγλία στο ἄρμα της οποίας ἦταν προσδεδιδμένη η εξωτερική τους πολιτική.

Το μόνο που κέρδισαν από τη στάση τους αυτή, ἦταν να εξασφαλίσουν ένα πιστοποιητικό καλής διαγωγῆς από την Αγγλία ὅπως πολύ εὔστοχα ἔγραψε αργότερα ο Ίωνας Δραγούμης.

Β) Ἡ μη ἐγκαιρὴ ἐνίσχυση των επαναστατῶν - ο μη συντονισμός των επαναστάσεων Λιτοχώρου - Κολυνδρού - Βουρινού καθώς και τα λάθη τακτικής του Λοχαγού Κοσμά Δουμπιώτη.

Αν ὅμως στο στρατιωτικό τομέα δεν εἶχε ἀπτά ἀποτελέσματα, δεν συμβαίνει το ἴδιο και στο διπλωματικό τον εθνικό και στον πολιτικό τομέα.

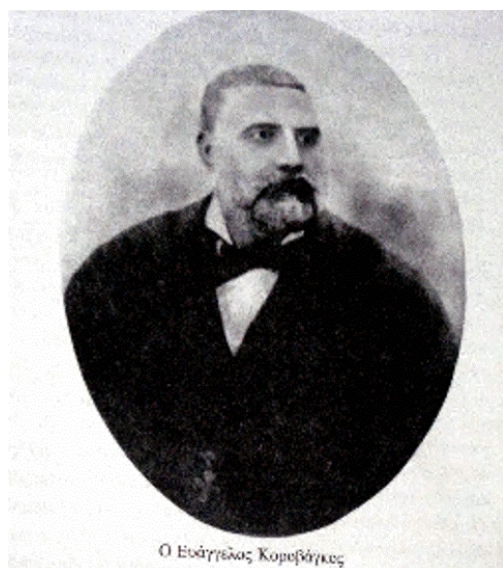
Ο σχηματισμός της επαναστατικής κυβέρνησης και η ἐκδοσις και η ἐπίδοσις της διακήρυξης φέρνει το πρώτο ρήγμα στο Δόγμα Μέρνιχ:

«Ἡ Εὐρώπη δεν αναγνωρίζει Ἕλληνες και ἄλλους» αναγνωρίζει ὅτι: «ὅλοι λαοὶ της χερσονήσου του Αἴμου ανεξαρτήτως θρησκεύματος εἶναι κάτοικοι της Οθωμανικῆς Αυτοκρατορίας».

Αποτυγχάνει η προσπάθεια ἐνσωμάτωσης ολοκλήρου της Μακεδονίας στη μεγάλη Βουλγαρική ηγεμονία. Με ὅτι αυτό θα συνεπάγετο για την Ελλάδα.

Αποδεικνύει περίτρανα την Ελληνικότητα και την Ελληνική συνείδηση των κατοίκων της Μακεδονίας, αφήνει ικανά σπέρματα επαναστατικού και ἀρματολικού βίου που θα βλαστήσουν σύντομα και θα πραγματοποιήσουν το ἔπος του Μακεδονικοῦ Αγώνα 1912 - 1913.

Συντάχθηκε απο τον/την μουσειο

Ευάγγελος Κορυβόγας, Λάβρο Λιτικό Μακεδόνων επαναστατών 1878